

Marie Agerlin Lund (map@kum.dk),
Nicky Valbjørn Trebbien (ntv@kum.dk)

27. januar 2016

OB-004-202/cbh

Høringssvar ang. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. På vej mod en tidssvarende mere europæisk ramme for ophavsret

Danske Forlag takker for muligheden for at komme med bemærkninger til Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet m.fl. *"På vej mod en tidssvarende mere europæisk ramme for ophavsret"* (herefter: Meddelelsen), som er et skridt i retning af Kommissionens vision om *"fuld harmonisering af ophavsret i EU"*.

Danske Forlag anerkender fuldt ud Kommissionens udtrykte hensigter om bl.a. at *"opnå bred adgang til kreativt indhold"* og at *"bibeholde en god balance med andre politiske mål"*, men finder behov for at understrege, at effekterne af de udtrykte visioner på sigt kan føre til en udhuling af ophavsretten med den konsekvens, at der bliver produceret mindre europæisk kreativt indhold.

Danske forlag vil særligt blive berørt af den del af Kommissionens visioner, som er udtrykt i Meddelelsens afsnit 2 om *"bedre adgang til indhold i hele EU"* samt afsnit 3 om *"tilpasning af undtagelser til digitale og grænseoverskridende miljøer"*, så fokus nedenfor vil være på de dele af Meddelelsen, som vedrører Kommissionens overvejelser om lovforslag om undtagelser på uddannelsesområdet, fjernadgang til universitets- og forskningsbiblioteker samt digitalisering af værker, der ikke længere forhandles.

I Danmark tror vi på, at udviklingen inden for de kreative brancher fremmes bedst ved aftaler frem for ved regulering i form af tvangsundtagelser

Kommissionen udtrykker, at *"det overordnede mål er at øge harmoniseringen, gøre relevante undtagelser obligatoriske for medlemsstaterne og sikre, at de fungerer på tværs af grænserne inden for EU"*.

I Danmark har vi som bekendt valgt at løse udfordringerne omkring sekundær udnyttelse ved hjælp af aftalelicenssystemet frem for lovgivning, som Kommissionen nu lægger op til.

Fordelene ved det danske aftalelicenssystem er indlysende, og systemet nyder derfor bred opbakning i Danmark både blandt rettighedshavere, brugere og politikere. Det kommer tydeligt til udtryk i Kulturministeriets *"Danish position on the Digital Single Market Strategy with regard to a more modern European copyright framework"*, hvor aftalelicenssystemet fremhæves som

"a flexible and non-bureaucratic system to clear rights"

og det understreges, at

"In any case, we find it vital that new EU legislation does not prevent EU Member States from using the successful ECL scheme".

Beklageligvis er det danske positionspapir ikke reflekteret i Kommissionens meddelelse, som ikke nævner mulighederne for at bevare nationale velfungerende systemer som aftalelicensen.

- Danske Forlag opfordrer derfor den danske regering til at arbejde for, at den danske regerings opbakning til aftalelicensmodellen som udtrykt i positionspapiret også bliver reflekteret i Kommissionens videre arbejde med reformen.

Nedenfor skal knyttes en række uddybende kommentarer til udvalgte områder.

Særligt om uddannelsesområdet

Kommissionen skriver på side 8, at den ønsker at *"skabe klarhed om omfanget af EU's undtagelser om ophavsretligt beskyttet materiale, der anvendes til undervisningsbrug, og dens anvendelse med henblik på digitale formål og onlinelæring"*.

Kommissionen vurderer, jfr. side 7, at forskelle vil *"kunne komme til at fungere som bremseklovs for uddannelsestendenser som onlinekurser, brug af digitale teknologier og materialer i klassen samt grænseoverskridende undervisning"*.

Danske uddannelsesinstitutioner tager hvert år ca. 1 mia. kopier. Copydansystemet gør det nemt både for institutionerne og rettighedshaverne, fordi uddannelsesinstitutionerne frem for at skulle lave aftaler med den enkelte rettighedshaver kan lave én aftale med Copydan, som giver ret til at kopiere værker af både danske og udenlandske rettighedshavere. Systemet

sikrer fleksibilitet og teknologisk tilpasningsmuligheder, fordi parterne kan gå i dialog, når aftalerne bliver utidssvarende. Erfaringerne viser, at der ofte er behov for en tilpasning af aftalerne til ny teknologi. Systemet sikrer også fair betaling til rettighedshaverne. Hvis det danske aftalelicenssystem erstattes af centralt formulerede undtagelsesregler, vil det få store konsekvenser for rettighedshavernes indtægtsstrømme og dermed for mulighederne for at investere i nyt dansk indhold.

I forhold til Kommissionens ønske om at kunne bruge digitale teknologier har Copydan allerede siden 2012 tilbudt aftaler, som muliggør digital kopiering.

I forhold til ønsket om at kunne tilgodese uddannelsestendenser som onlinekurser m.m. er det juridisk muligt at finde modeller, som sikrer, at aftalelicensen tillægges grænseoverskridende virkning, så en studerende, som f.eks. er tilmeldt et universitet i land x, kan få adgang til digitale materialer, selv om pågældende befinder sig i land y.

Særligt om adgang til universitets- og forskningsbiblioteker

Kommissionen skriver på side 9, at den ønsker at *"støtte fjernadgang i lukkede elektroniske netværk til værker, der opbevares i universitets- og forskningsbiblioteker og andre relevante institutioner med henblik på forskning og private studier"*.

Universitets- og forskningsbibliotekernes samlinger består også af værker, som har en kommerciel værdi. F.eks. vil pensummateriale typisk også forefindes i samlingerne. Ved en implementering af ovenstående vision risikerer Kommissionen at underminere det kommercielle marked, da adgang via bibliotekerne vil risikere at erstatte behovet for adgang på kommercielle vilkår. Forslaget vil med andre ord kunne udhule markedet og dermed fjerne grundlaget for fortsat produktion af bl.a. fag- og lærebøger.

I forhold til bibliotekernes eventuelle digitaliseringsønsker har vi i Danmark mulighed for at benytte aftalelicensen, så også i forhold til denne del af Meddelelsen vil vi opfordre den danske regering til at bakke op om aftalelicens frem for undtagelser.

Særligt om digitalisering af værker, der ikke forhandles mere (out-of-commerce)

Kommissionen skriver på side 6, at den vil overveje lovforslag, der skal give *"bedre muligheder for at digitalisere værker, der ikke længere forhandles, og stille dem til rådighed i hele EU"*.

I det QandA-dokument, som Kommissionen offentliggjorde sammen med meddelelsen, uddyber Kommissionen, at *"These works may still have a significant cultural or scientific value"*.

Kommissionen overser imidlertid, at værker, der ikke længere forhandles, har en *kommerciel* værdi i en digital verden. Mange trykte værker er ikke længere i handelen, fordi omkostningerne forbundet med genoptryk, opbevaring m.m. ikke har stået mål med en faldende kommerciel omsætning. Imidlertid er mange forlag i gang med selv at digitalisere og revitalisere deres bagkatalog, fordi digitaliseringen netop giver mulighed for at stille værker digitalt til rådighed, uanset at efterspørgslen kun er lille. Den kommercielle værdi af bagkataloget og volumen spiller en afgørende rolle i en digital økonomi, og et initiativ fra Kommissionen, som tager udgangspunkt i, at det f.eks. er en biblioteksopgave at digitalisere de såkaldte out-of-commerce-værker, risikerer derfor at opstille forhindringer for markedets udvikling af nye modeller, som også er baseret på værdien af bagkataloget.

Det er indlysende, at forlagene hverken kan eller vil digitalisere alle tidligere udgivne værker, men frem for at Kommissionen på nuværende tidspunkt foretager en central og præmatur regulering, vil vi også her pege på, at fremtidige digitaliseringsprojekter om værker i bibliotekernes samlinger løses efter aftale mellem parterne i regi af aftalelicensen.

Særligt om "Et effektivt og afbalanceret håndhævelsessystem"

Danske Forlag noterer, at det er positivt, at Kommissionen vil tage skridt til at oprette og anvende "følg pengene-mekanismer" og særligt, at adfærdskodekser på EU-plan kan understøttes af lovgivning, hvis dette skønnes nødvendigt.

Med venlig hilsen



Christine Bødtcher-Hansen
Direktør